

Evet! Dünya ve yerimiz militarize ediliyor. Ortadoğu barut kokuyor; savaşın tahribatı, ölümler, sakatlıklar ve geleceksiz insanlar...

Emperyalizm ideoloji ve kültürel politikalarını yayarken, ekonomileri de kendine bağladığı gibi askerileştiriyor ve snai-askeri yapılar hükümetler üzerinde sınırsız etki sahibi...

Ve sağlığın besi yeri BARIŞ ise BARIŞ'ı bozan miritarizmin ekonomi-politiğini sizlerle paylaşmak istedik.

(TTB-MSG Dergisi Yayın Kurulu)

SAVAŞ VE ASKERİ EKONOMİ*

Seyhan ERDOĞDU

Dr., A. Ü. Siyasal Bilgiler Fak. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğr. Gör.

Giriş

Savaş ve ekonomi arasında iki yönlü bir ilişki vardır. Öncelikle savaş ekonomik güce bağımlıdır. İlk çağlarda savaşın ekonomik güce bağımlılığı çok açık bir biçimde görülmezdi. İngiltere'de başlayan ve 1770'li yıllardan sonra Kıta Avrupası'na ve Kuzey Amerika'ya uzanan sanayi devrimi ile üretici güçlerin gelişmesi çok hızlandı. Üretici güçler geliştikçe ve savaş araçları karmaşıklaştikça savaş giderek ekonomiye bağımlı hale geldi. Yeni teknolojiler yeni silahları yarattı. Ateşli silahlara yapılan büyük harcamalar, bu harcamanın altından kalkabilecek zengin ulusları yoksul uluslar karşısında daha avantajlı duruma getirdi (1).

Ancak gene de 19. yüzyılda, kapitalist ölkelerde ekonominin askerî sektörü, yani askerî amaçlar için üretim yapan sektör belirleyici değildi. Ordunun temel öğelerini, hâlâ insan ve hayvan gücü oluşturuyordu. Askerî amaçlar için kullanılan malların önemli bir bölümü de sivil yaşamda kullanılan mallardan meydana geliyordu.

Birinci Dünya Savaşı ile birlikte, salt askerî amaçlar için tüketilecek malların üretimi önem kazandı ve ekonomide askerî bir sektör ortaya çıktı.

Kapitalist ekonomiler savaşa bağımlı hale geldi. Devletin toplam askerî harcamalarının, gayri safi milli hasıla içinde ve bütçe içindeki payı ve askerî üretimde çalışan kişilerin ülkenin toplam istihdamı içindeki payı ile kendini ortaya koyan bir askerî ekonomi süreci başlamıştı.

Ekonomilerin askerileşmesi, İkinci Dünya Savaşı ile daha da hızlandı. İkinci Dünya Savaşı'nda, gemiler, uçaklar, elektronik aletler, kitle imha silahları üreten ve bu üretim için yeni teknolojiler yaratan askerî tekeller hızla büyürken, ABD askerî ekonomi açısından dünyanın en önde gelen ölkesi olarak belirdi.

ABD'de askerî ekonomi, İkinci Dünya Savaşı sonrasında da hızla büyüdü. Soğuk Savaş ile Kore ve Vietnam Savaşları başta olmak üzere gelişmekte olan pek çok ölkede çıkartılan savaşlar, askerî-snai tekellerin, giderek daha fazla ve daha çeşitli mal ve hizmet üretmesi, yeni teknolojiler geliştirilmesi için gereken pazarı sağlamıştı.

1961 yılında ABD Başkanı D. Eisenhower, başkanlıktan ayrılırken yaptığı veda konuşmasında, halkı ekonominin askerileştirilmesi ve büyük silah tekellerinin gücünün görölmemiş boyutlara ulaş-

miş olması konusunda uyarılmıştı. Başkanlığı sırasında değil de ancak ayrılırken yapma cesaretini bulduğu bu ünlü konuşmasında Eisenhower şöyle diyordu: “Müthiş bir askerî yapının ve büyük bir silah sanayiinin ekonomik, siyasi ve hatta manevi etkisi, her kentte, her meclis binasında, Federal Hükümet’in her ofisinde hissedilmektedir. Bu durumun ağır sonuçlarını kavramalıyız. Bu işin içinde emeğimiz, kaynaklarımız ve geçimimiz de vardır. Yani toplum yapımızın kendisi vardır. Bu sını-askerî yapının hükümet üzerinde sınırsız etki sahibi olmasına karşı uyanık olmalıyız. İktidarın yanlış ellere kayması felaketi ihtimal dahilindedir ve bu ihtimal her zaman var olacaktır.” (2).

1963 yılında, ABD Başkanı J. F. Kennedy de ‘Pax Americana’ konusunda, yani Amerikan silahları ile dünyaya ‘barış’ getirme iddiaları konusunda halkı uyarıyordu: “Nasıl bir barış istiyoruz? Amerikan savaş araçları ve silahları ile dünyaya dayatılan bir ‘Pax Americana’ değil. Mezarda gelen barışı ya da kölelikle gelen barışı değil. Ben gerçek bir barıştan söz ediyorum.” (3). Bu sözleri söylemekle kalmayıp bazı savaş siparişlerini ve programlarını iptal eden ve Vietnam’dan çekilmeyi planlayan Başkan Kennedy öldürüldü ve hâlâ çözümlenemeyen bu cinayetin arkasında askerî-sınai tekellerin olduğu iddiaları, ABD’de pek çok siyasi yorumcu tarafından öne sürüldü.

ABD Hükümetleri üzerinde sınırsız etki sahibi olabilecek kadar güçlü olan askerî-sınai yapı, bugün ABD ekonomisine ve siyasetine her zamankinden daha fazla hakimdir.

ABD’nin Irak’a saldırısının önemli nedenlerinden biri, varlığı savaş harcamalarına ve askerî siparişlere bağlı olan dev silah tekellerinin savaş istemeleri ve ABD Hükümeti üzerindeki ‘sınırsız etkileri’ ile savaş yanlısı politikaları kışkırtmalarıdır. Irak’a atılan her bombanın üzerinde, ‘USA’ yazmaktadır ama bu bombaların her biri, ulus ötesi silah tekellerine verilen siparişlerle üretilmiştir. Irak’ta öldürülen her Iraklı ‘düşman’ erkek, kadın, çocuk, yıkılan her bina, ev, tesis, ABD’nin silah tekellerinin şirket hesaplarında ciro ve kâr hanelerini kabartan bir unsurdur. ABD ekonomisi dünyanın en askerleşmiş ekonomisidir. ABD’nin dev askerî-sınai tekelleri, varlıklarını, gerek ABD’de gerekse tüm dünyada silahlanmaya ve savaşa borçludurlar.

Askerî Harcamalar İçin Yeni Neden: Teröre Karşı Savaş

Soğuk Savaş’ın sona ermesi ile ABD yüz milyarlarca Dolarlık askerî harcamalarını haklı kılacak nedenden yoksun kalmıştı.

1987-1998 dönemi ABD’nin askerî harcamalarında sürekli azalma dönemi oldu. 1987 yılında 409 milyar ABD Doları olan askerî harcamalar, 1998 yılında 274 milyar Dolara kadar düştü. Askerî harcamalardaki azalmaya paralel olarak, askerî ekonomideki istihdam da büyük ölçüde azalmış, 1988’de 7 milyon kişiye iş olanağı sağlayan askerî ekonomide, 1998’e gelindiğinde 2.5 milyon kişilik bir istihdam kaybı olmuştu. Bir milyon kişi Silahlı Kuvvetler, Savunma Bakanlığı ve diğer hükümet organlarının kadrolarından eksilmişti. Geri kalan 1.5 milyon kişilik istihdam kaybı, özel sektördeki işçiler arasında olmuştu (4).

Askerî ekonominin pazarlarını koruyabilmesi ve geliştirmesi için, Soğuk Savaş döneminin düşmanı olan komünizm yerine bir başka düşmanın bulunması gerekmektedir.

Barış ve sosyal gelişme yanlısı toplumsal kesimler, askerî ekonominin barışçı amaçlarla üretim yapacak bir yapıya dönüştürülmesi çabalarını sürdürürlerken, silahlanmayla ve savaşla yeni pazarlara kavuşacaklarını uman askerî-sınai çıkar grupları, yeni düşmanlar arama ve yaratma çabalarını yoğunlaştırmışlardı.

Bu dönemde Samuel Huntington’un ‘medeniyetler çatışması’ tezi, Hıristiyan Batı ‘medeniyetine’ karşı Müslüman Doğu’yu ve Çin’i yeni düşman olarak tanımlamıştır. Clinton’un ‘haydut devletler’ dediği Küba, İran, Irak, Libya, Kuzey Kore, Sudan ve Suriye’ye karşı açtığı kampanya, yeni düşman tanımını daha da somutlaştırmıştır (5). Latin Amerika’da uyuşturucu ticaretine karşı savaş, Afrika ve Avrupa’da ‘insani müdahaleler’, 11 Eylül 2001 olayları öncesindeki dönemde, yeni düşman arayışlarında kullanılmıştır. Ama bunlar ABD’nin militarist eğilimleri için yeterli olmamıştır. Dönemin Genel Kurmay Başkanı Colin Powell, daha 1991’de şöyle demektedir: ‘Bu konuyu iyi düşünün. Elimdeki şeytanlar bitmek üzere. Haydutlar bitmek üzere...’ (6).

11 Eylül 2001 tarihinde El Kaide (7) örgütü tarafından düzenlenen Dünya Ticaret Merkezi (New York) ve Pentagon (Washington) saldırıları, milita-

rist çevrelerin aradığı 'şeytanı' tam da zamanında yaratmış oldu.

Bush yönetimi, 11 Eylül'ün ertesinde 'teröre karşı savaş' ilân etti. Bu öyle bir savaştı ki, düşmanın sayısı, tipi belirsizdi; savaşın verileceği coğrafya belirsizdi; kullanılacak silahlar belirsizdi; kısıtlanması gereken özgürlükler belirsizdi; askerî açık eylemin yanı sıra yürütülecek gizli eylem belirsizdi. Bush'un ifadesiyle 60 ülkede terörist olduğuna göre, bu teröristlere karşı, bu teröristleri barındıran devletlere karşı, ABD'nin yürüteceği teröre karşı savaşa destek olmayan diğer devletlere karşı girişilecek, süresi belli olmayan, nükleer silahların da kullanılacağı topyekun bir savaş söz konusu idi. ABD Kongresi (Kaliforniya Milletvekili Barbara Lee hariç olmak üzere) bu savaşı yürütmesi için Bush'a tam yetki verdi. 'Teröre karşı savaş'ta ilk hedef olan Afganistan'ın (2001) ardından Bush, Clinton'un yedi haydut devletinden üçünü, Irak, İran ve Kuzey Kore'yi 'şeytan eksenini' ilân etti. Bush'un 22 Ocak 2002 tarihinde yaptığı Kongre konuşması, 'şeytan eksenini' üzerine kurulmuştu.

Aynı yaklaşım, Bush yönetiminin Eylül 2002'de Kongreye sunduğu 'Birleşik Devletlerin Ulusal Güvenlik Stratejisi'nde de ifade edilmektedir(8). Bu belgede, ABD'nin, teröre karşı savaşta, dünyanın her yerinde, ABD'nin güvenliği için tehlike teşkil etme ihtimali olan devletlere veya güçlere karşı 'önleyici' askerî saldırılarda bulunabileceği belirtiliyordu.

Teröre karşı topyekün savaş ve 'önleyici saldırı' olarak özetlenen yeni Bush doktrininin arkasındaki ekonomik koalisyonun bir ayağının, petrol tükelleri diğer ayağının ise askerî-sınai şirketler olduğu ifade edilmektedir (9). Teröre karşı savaşın yürütülmesi için yeni teknolojilere yatırım yapılacak ve son derece pahalı yeni savaş araçlarının üretilmesi gündeme gelecektir. Bu yeni silahların, ABD Generali Tommy Francis'in deyişiyle, 'görülmemiş' bir savaşın yürütülmesine olanak vereceği ve ABD askerlerinin zayıflık riskini azaltırken, savaşı ABD için adeta bir video oyunu haline getireceği iddia edilmektedir. Böyle 'görülmemiş' bir savaşın 'görülmemiş' ilerilikte bir teknoloji ile yürütülmesi de askerî harcamaların 'görülmemiş' boyutlara ulaşmasını gerektirmektedir.

ABD'nin Askerî Harcamaları

İstatistiklerde, ekonomilerin askerî sektörü hakkında doğrudan bilgi mevcut değildir. ABD'nin toplam askerî harcamalarına ilişkin veriler de yalnızca Amerikan Savunma Bakanlığı ve Enerji Bakanlığı'nın askerî harcamaları için ayrılan bütçe kaynaklarını temel almaktadır. ABD'nin doğrudan savaş operasyonları için yaptığı harcamalar, bütçe verileri içinde yer almamaktadır. Bütçe büyüklüklerinin hazırlanması ve Kongre tarafından kabulü iki yıllık bir süreç olduğu için, çıkacak savaşların maliyeti Pentagon bütçesine dahil edilmemektedir. Bu savaşlar için yapılan harcamalar, askerî bütçeye ek olarak karşılanmaktadır. Afganistan ve Irak savaşı için yapılan ek harcamaların 2006 yılı başları itibarıyla toplam 300 milyar Dolara ulaştığı tahmin edilmektedir (10). Öte yandan ABD'nin iç güvenliği için yapılan harcamalar da bu rakamlara dahil değildir (11). Bu harcamaların dahil edilmesi halinde, ABD de askerî ekonominin gerçek boyutları ortaya çıkacaktır. Örneğin 420 milyar Dolar olan 2005 yılı askerî harcaması Afganistan ve Irak ek harcamaları ile 480 milyar Dolara ulaşmaktadır. Bu rakam Türkiye milli gelirinin bir buçuk katından fazladır. ..

Tablo-1, 2005 yılı itibarıyla dünyada en fazla askerî harcama yapan ilk on ülkeyi göstermektedir.

Dünya toplam askerî harcamaları 2005 yılı itibarıyla 1.001 milyar ABD Dolarıdır ve bu harcamanın 478 milyar Dolara yani %48'i ABD'ye aittir.

ABD'nin askerî harcamaları 2002 yılı için 343.2 milyar, 2003 yılı için 382.2 milyar, 2004 yılı için 399 milyar ABD Dolarıdır. Dikkati çeken nokta 1998 - 2001 arasındaki üç yıllık dönemde ABD'nin askerî harcamaları %2.5 oranında artarken, ABD Başkanı Bush'un 'Teröre Karşı Savaş' ilân ettiği 2001-2003 arasındaki iki yıllık dönemde %36 oranında, 2001-2005 arasındaki 4 yıllık dönemde %70 oranında artmış olmasıdır (12).

Bush yönetimi, 2007 mali yılı için 462.7 milyar ABD Dolarlık bir askerî bütçe ayrılmasını talep etmektedir. Bu meblağa Savunma Bakanlığı harcamaları ve Enerji Bakanlığı'nın nükleer silah faaliyetleri dahildir, Afganistan ve Irak işgallerinin ek masrafları ise dahil değildir.

Tablo-1: En çok askerî harcamayı yapan 10 ülke (1998-2005)

Sıra	Ülke	Milyar ABD Doları					Dünya askerî harcamaları içindeki pay (%) (2005)
		1998	1999	2000	2001	2005	
1	ABD	274	275	286	281	478.2	48
2	İngiltere	37	37	37	37	48.3	5
3	Fransa	40	40	40	40	46.2	5
4	Japonya	38	38	38	39	42.1	4
5	Çin	18	21	23	27	41.0	4
6	Almanya	33	34	33	32	33.2	3
7	İtalya	24	24	26	25	27.2	3
8	SuudiAr.	21	18	20	27	25.2	3
9	Rusya	31	36	40	44	21.0	2
10	Hindistan					20.4	2

Kaynak: SIPRI

Tablo-2: 10 büyük silah tekelinin satışları (2005)

Şirket	Silah satışı (Milyar ABD Doları)
Boeing (ABD)	27.5
Lockheed Martin (ABD)	26.4
Northrop Grumman (ABD)	25.9
BAE Systems (İngiltere)	19.8
Raytheon (ABD)	17.1
General Dynamics (ABD)	15.1
EADS (Fransa, Almanya, İspanya)	9.4
Thales (Fransa)	8.9
UTC (ABD)	6.7
L-3 Comm. (ABD)	5.9

Kaynak: <http://www.globalissues.org>

Bush yönetimi, 2004-2010 dönemindeki askerî harcamalar için toplam 2.7 trilyon ABD Doları ayırmayı planlamıştır. Bu meblağın 2 trilyon 585 milyar Doları Savunma Bakanlığı'na, 116 milyar Doları Enerji Bakanlığı'nın Nükleer Silah Programı'na ayrılacaktır.

- ABD, tüm ileri kapitalist ülkelerin toplamından daha fazla askerî harcama yapmaktadır.

- ABD'nin 2005 yılı askerî bütçesi, terörizme karşı savaşta hedef aldığı Küba, İran, Irak, Libya, Kuzey Kore, Sudan ve Suriye'nin toplam harcamalarının yirmidokuz katından fazladır.

- Irak'ın, askerî harcamalar fonu 2003 yılı için 1.4 milyar Dolardır. ABD, 2003 yılında kitle imha silahlarına sahip olduğu iddiasıyla işgal ettiği Irak'ın 273 katı daha fazla askerî harcama yapmaktaydı.

ABD askerî harcamaları içinde önemli bir kalem, 2003 yılı için 57 milyar Dolar olan araştırma ve geliştirme harcamalarıdır. ABD'nin yalnızca askerî teknolojiyi ve silah sanayiini geliştirmek için yaptığı harcamalar, Fransa'nın ya da Almanya'nın

toplam askerî harcamalarından fazladır (13). ABD, yeni teknolojilerle, teröre karşı savaşta, 'düşmanı' kitlesel olarak imha edebilecek yeni ve pahalı savaş araçları geliştirirken, aynı teknolojilerle ABD'ye dönecek asker cenazelerinin sayısını da asgariye indirmeyi hedeflemektedir. Araştırma ve geliştirmenin askerleşmesi, başta sağlık olmak üzere en temel toplumsal ihtiyaç alanlarında yapılacak araştırmaları da ikinci plâna itmektedir.

Dev Silah Tekelleri

Dünyada ABD'nin ulusal güvenliği için ciddi bir tehdit oluşturabilecek herhangi bir devlet veya örgüt olmamasına rağmen, ABD'nin önümüzdeki altı yıl içinde 2.7 trilyon Dolarlık bir askerî harcama yapmayı hedeflemesinin ardındaki güçler kimlerdir?

1950'lerde, ABD'nin bir numaralı otomobil üreticisi General Motors'un başı olan C. Wilson, ABD Savunma Bakanlığı'na getirildiği zaman, General Motors'un hükümet üzerinde çok fazla etki sahibi olacağı yolunda yaygın eleştiriler almıştı. Wilson, bu eleştirilere 'General Motors için iyi olan Amerika için de iyidir.' yanıtını vererek Amerikan tekelleri ile Amerikan Hükümeti arasındaki siyasal ortaklığı açık bir şekilde ifade etmişti (14). Bugün de ABD yönetimlerini kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmekte olan silah tekelleri, 'Federal Hükümetin her ofisindeki sınırsız etkileri' ile kendileri için iyi olanın Amerika için de iyi olacağı yolundaki geleneksel politikalarını sürdürmektedirler. Bu politika, yalnız silah tekellerinin değil ABD kökenli tüm çokulusluların da politikasıdır. 'Mac Donalds (hamburger şirketi), McDonnell Douglas (Boeing grubundan silah şirketi) olmadan yapamaz.' sözü bunu ifade etmektedir.

Dünyanın en büyük 10 silah tekeline 7'si ABD kökenlidir. 2003 yılında ABD askerî harcamalarının 70 milyar Dolarlık bölümü silah tekellerinden silah alımlarına ayrılmıştır.

Gelişmiş ülkelerin askerî harcamaları içinde silah alımları, yaklaşık %20-30 oranında yer tutmaktadır. Silah tekelleri, ulusal satışlarının yanı sıra silah ihracatı ile de siparişlerini artırabilmektedirler. 1998-2001 döneminde dünya silah ticareti hacmi 133 milyar ABD Doları olmuştur. Bu dönemde silah satışlarının %68'i gelişmekte olan ülkelere yapılmıştır. Uluslararası silah ticaretinin %46'sı ABD çokulusluları tarafından yapılmaktadır (15).

Uluslararası silah tekelleri gerek üretimlerinde gerekse ihracatlarında kendi hükümetlerinin her türlü desteğinden yararlanabilmektedirler (16). Dünya Ticaret Örgütü Antlaşması'nın XXI. Maddesi ile askerî sanayiler ve silah ticareti özel olarak korunmuştur. Dünya Ticaret Örgütü'nün kurallarına göre, bir ülkenin, örneğin sivil havacılığını güçlendirmek için devlet yardımlarına başvurusu kurallara aykırı olduğu halde, Pentagon'un askerî uçak üretimi ve ticareti yapan çokuluslu tekellere çeşitli biçimlerde destek aktarması Dünya Ticaret Örgütü kurallarına aykırı değildir. Çünkü Madde XXI'e göre silah tekellerine yapılan destekler, 'ulusal güvenlik' kapsamında kabul edildiği için Dünya Ticaret Örgütü kurallarının dışında tutulmaktadır (17). ABD silah tekelleri, vergi indirimleri, ihracat kredileri, gelişmekte olan ülkelere verilen ve ABD mallarının alımı şartına bağlanan askerî krediler ve hibeler ve benzeri yollarla devlet yardımları almaktadır. Askerî şirketler, işletmeleri için ortalama yaşam yılından daha kısa sürede aşınma payı göstererek üretim maliyetini daha yüksek gösterme hakkına sahiptirler. Devlet peşin ödemelerle de bu şirketlere yardımcı olur. Siparişlerin önemli bölümü, az sayıda tekele, kapalı görüşmeler yoluyla verilir. Bu yardımlar sonucunda askerî tekellerin ortalama kâr oranları sivil üretim alanına kıyasla çok daha yüksek bir düzeyde oluşur. ABD vatandaşları her yıl silah satışlarına aktarılan 7 milyar Dolarlık bir devlet desteğini de vergileri ile finanse etmektedir (18).

ABD Devleti'nin silah siparişlerini alan dev silah tekelleri, bu siparişler için hükümetle sözleşmeler yaparlar. Bu sözleşmelerin hacmi, yapısı ve

coğrafi dağılımı Pentagon ile silah tekelleri arasında 'döner kapı' denen bir sistemle pazarlık edilir (19). Kongre üyeleri silah siparişlerinin kendi bölgelerindeki fabrikalara verilmesi için uğraş vererek, seçmene yeni iş yaratmaya çalışırlar. Silah tekelleri, siparişlerin hacmi, yapısı ve dağılımını kendi çıkarları doğrultusunda etkileyebilmek için siyasi partilere ve Kongre üyelerinin seçim kampanyalarına önemli miktarlarda bağışta bulunurlar. Örneğin 1997 yılında Pentagon'dan 54 milyar Dolar sipariş almış olan ABD silah tekelleri Demokrat Parti ve Cumhuriyetçi Parti'ye 2.5 milyar Dolarlık bağışta bulunmuşlardır (20).

Silah tekellerinin, ABD'nin Latin Amerika'ya ileri savaş uçakları satmasını engelleyen yasağın kaldırılması için ABD Kongresi nezdinde yürüttüğü lobi faaliyeti, NATO'nun genişletilmesi girişiminin başarıya ulaşması için Lockheed Martin'in Başkan Yardımcısı Bruce Jackson'un ABD Hükümeti'nin NATO Genişleme Komitesi'nin başına getirilmesi, silah tekellerinin, silah ihracatını artırma amacıyla yürüttükleri lobi faaliyetinin yakın tarihteki önemli örnekleridir (21).

Gelişmekte olan ülkelere yapılan silah satışlarının hükümetler tarafından devlet yardımları ile desteklenmesinin yanı sıra, en üst düzeydeki hükümet yetkilileri, adeta bu şirketlerin ihracat pazarlamacıları olarak da faaliyet gösterirler. Örneğin Hindistan ile Pakistan arasındaki sınır çatışmaları ve Keşmir anlaşmazlığı nedeniyle, her iki tarafın silahlanma yarışına girmeleri, silah tekelleri için çok kârlı bir pazar açmış, bu pazarda silah tekellerinin pay alması için ABD ve İngiliz hükümet yetkilileri doğrudan faaliyet göstermişlerdir. (22). 22 Şubat 2002 tarihli Financial Times Gazetesi'nde Hindistan-Pakistan anlaşmazlığına 'çözüm bulmak' amacı ile Hindistan'a gelen ABD ve İngiliz Hükümet yetkililerinin bir yandan da silah satmaya çalıştıkları, hatta İngiliz Dış İşleri Bakanı Jack Straw'm İngiliz silah tekeli BAE Systems'in ürettiği Hawk jetlerini Hindistan'a pazarlayarak 1 milyar Sterlinlik bir sipariş almaya çalıştığı yazılmıştır (23).

Savaşa Karşı Olmak

Dünyanın 1 trilyon Doları bulan askerî harcamasının yalnızca %25'i ile çevre sorunları ve en yoksul ülkelerin temel sorunları çözümlenebilir.

- Erozyon sorununun çözülmesi için 24 milyar ABD Doları,
- Küresel ısınmanın önlenmesi için 8 milyar ABD Doları,
- Ozon tabakasının korunması için 5 milyar ABD Doları,
- Asit yağmurlarının engellenmesi için 8 milyar ABD Doları,
- Temiz, güvenli enerji için 50 milyar ABD Doları,
- Ormansızlaşmanın engellenmesi için 7 milyar ABD Doları,
- Herkesin okur yazar olması için 5 milyar ABD Doları,
- Nüfus artışı istikrarının sağlanması için 10.5 milyar ABD Doları,
- En yoksul ülkelerin borçlarının tasfiyesi için 30 milyar ABD Doları,
- Temel barınma ihtiyacı için 21 milyar ABD Doları,
- Temel sağlık hizmetleri için 15 milyar ABD Doları,
- Temiz su için 50 milyar ABD Doları,
- Açlığın ve kötü beslenmenin engellenmesi için 19 milyar ABD Doları yeterli olacaktır(24).

Ancak kaynakların yoksulların barışçı gelişimine ayrılması yerine, savaşa ayrılması ve ekonomilerin askerileştirilmesi daha da hızlanmıştır.

Tüm dünyada barıştan yana olan güçlerin karşı çıkmalarına rağmen, ABD hükümeti Irak'ı işgal etmiştir. Bu işgal, petrol ve silah tekelleri başta olmak üzere ulus ötesi sermayenin, gelişmekte olan ülkelerin doğal kaynaklarına el koyma ve dünya pazarlarına hakim olma girişimidir.

Savaşa karşı çıkmak, savaşı doğuran ortamı tanımlamayı ve esas olarak bu ortama karşı çıkmayı gerektirir. Ulus ötesi sermayenin kayıtsız şartsız egemenliği anlamına gelen yeni liberal ekonomik yapılanmaya denk düşen küresel siyasal yapılanmanın özellikleri, totalitarizm (25) olarak açıklanmaktadır. Bu küresel totaliter sistemin hegemon gücü ise ABD olarak belirmektedir (26). 'Savaş politikanın başka araçlarla sürdürülmesidir.' ve dünyada her geçen gün yeni bir bölgenin savaşa sürüklenmesi, liberalizmin son yirmi yıldır yürüttüğü bir başka savaşın, yoksula karşı savaşın, misket bombaları ve 'akıllı' bombalarla sürdürülmesinden başka bir şey değildir.

Kaynaklar ve Dipnotlar

1. Kuşkusuz bu avantajlı durum, varlıklarını savunma durumunda olan yoksul ulusların, iktisaden güçlü devletler karşısında yenileceği anlamına gelmemektedir.
2. <http://www.luminet.net/~tgort/ike.htm>
3. <http://www.americanpresident.org/kotrtrain/JFK>
4. Thomson A., (1998), Defense-related employment and spending, Monthly Labor Review, Temmuz, Cilt:121, Sayı:7
5. 'After the Attack. The War on Terrorism', Monthly Review (2001), Kasım 2001, Cilt:53, Sayı:6.
6. Toronto Star, 09 Nisan 1991.
7. El Kaide örgütünün lideri Usame Bin Laden, 1980'li yıllarda, Afganistan'da, Sovyetlere karşı mücadele eden Mücahidin'e destek olan grupların örgütlenmesinde ve bu gruplara kaynak aktarılmasında CIA ile işbirliği içinde faaliyet göstermiştir.
8. Beams N., (2002), The Political Economy of American Militarism in the 21st Century, <http://www.wsws.org>
9. Tabb William, (2002), 'The Face of Empire', Monthly Review, Kasım.
10. <http://www.globalissues.org/Geopolitics/ArmsTrade/Spending.asp>.
11. Hellman C., (2003), 'The Pentagon Budget, More of the Same, Much, Much More', Foreign Policy Focus.
12. ABD'nin 2002, 2003 ve 2004 savunma bütçeleri verileri için bkz. <http://www.cdi.org/issues/budget>
13. <http://www.cdi.org/issues/budget>
14. Hartung W.D., (1999), Military-Industrial Complex Revisited, http://www.foreignpolicy-infocus.org/papers/micr/introduction_body.html
15. <http://www.globalissues.org>
16. Hartung, ibid.
17. Staples, S., (2000), Globalization and militarism, <http://peace.ca>
18. <http://www.globalissues.org>
19. Hartung, ibid.
20. <http://opensecrets.org>
21. Hartung, ibid.
22. Shah A., 15 Kasım 2002, <http://www.globalissues.org>
23. Financial Times, 22 Şubat 2001.
24. 'Doing the Right Things', World Game Institute, <http://www.worldgame.org>
25. Totalitarizm terimi yerine 'imparatorluk' deyiminin kullanıldığı da olmaktadır. 'İmparatorluk' ifadesi ile sömürge imparatorluklarının modern biçimi olan emperyalizmin ve emperyalist dönemin bir siyasal rejimi olan faşizmin ifade edilmek istendiğini söyleyebiliriz.
26. Amin S., (2001), 'Imperialism and Globalization', Monthly Review, Cilt:53, No:2.●

*Nisan 2003 tarih, sayı 74, YOL-İŞ Dergisi, 'Savaş ve Askeri Ekonomi' başlıklı yazı, yazarmız tarafından güncelleştirilerek dergimize verilmiştir.